

บันทึก

เรื่อง ทหหรือปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภช
กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ (นายบุญทัน พุกพ่วง นายกเทศมนตรี
ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓
แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ จะได้รับการล้างมลทินหรือไม่)

กรมการปกครองได้มีหนังสือ ที่ มท.๐๓๑๑/๔๖๕๒๓ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า จังหวัดชัยนาทมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความ พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยมี ข้อเท็จจริงว่า นายบุญทัน พุกพ่วง อดีตนายกเทศมนตรีเมืองชัยนาท ถูกกล่าวหาว่าละเลยไม่ ปฏิบัติตามระเบียบของ ก.ท. ที่มอบหมายให้ อ.ก.ท.เทศบาล (เมืองชัยนาท) เป็นผู้ดำเนินการ สอบแข่งขันบุคคลเพื่อบรรจุเข้าเป็นพนักงานครูเทศบาลแทน ก.ท. โดยได้ลงนามในประกาศรับ สมัครสอบแข่งขันไปโดยไม่ได้นำเรื่องเข้าพิจารณาใน อ.ก.ท.เทศบาลและได้มีคำสั่งบรรจุนาง สุนทรี สุขเดชะ ซึ่งเป็นผู้ไม่มีวุฒิตรงตามที่ทางราชการกำหนด เป็นพนักงานครูเทศบาล กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีคำสั่ง ที่ ๕๑๐/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๔ ให้นายบุญทัน พุกพ่วง ออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไปตามมาตรา ๗๓^๑ แห่ง พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ภายหลังจากพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ มีผลใช้บังคับ แล้ว จังหวัดชัยนาทได้หารือการจังหวัดชัยนาท ว่า นายบุญทัน พุกพ่วง จะได้รับการล้างมลทิน ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ หรือไม่ อัยการจังหวัดฯ มีความเห็นว่า กรณีนายกเทศมนตรีถูก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออกจากตำแหน่งฐานปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ มีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่เทศบาลและราชการตามพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๗๓^๒ ย่อมได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ด้วย จังหวัดชัยนาทจึงหารือกรมการปกครองว่า

๑. คำว่า “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ หมายความว่าถึง คณะเทศมนตรีด้วยหรือไม่

๒. กรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้นายกเทศมนตรีออกจาก

^๑ มาตรา ๗๓ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า คณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรีผู้ใด ปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมด้วยหลักฐานรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยอาจสั่งให้คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีผู้ใดออกจากตำแหน่งก็ได้

^๒ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

ตำแหน่งตามมาตรา ๗๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ จะได้รับการล้างมลทินด้วยหรือไม่ ถ้าได้รับการล้างมลทิน จังหวัดจะแต่งตั้งให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในวาระเดียวกันกับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออกจากตำแหน่งได้หรือไม่

๓. กรณีนายบุญทัน พุกพ่วง อดีตนายกเทศมนตรีเมืองชัยนาท จะได้รับการล้างมลทินด้วยหรือไม่

กรมการปกครองได้พิจารณาปัญหาทั้ง ๓ ประการดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. สำหรับปัญหาประการแรกนั้น เห็นว่า คณะเทศมนตรีมิใช่ “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” ตามบทนิยามในมาตรา ๓^๔ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทิน เพราะเหตุว่า ไม่มีกฎหมายใดที่บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยคณะเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาลเอาไว้ ฉะนั้น การออกจากตำแหน่ง กรณีนี้จึงต้องเทียบเคียงบทกฎหมายใกล้เคียง คือ มาตรา ๙๗^๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ และมาตรา ๙๘^๖ แห่งพระราชบัญญัติ

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

^๔ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” หมายความว่า ข้าราชการหรือลูกจ้างของกระทรวงทบวง กรม ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจ ซึ่งถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์เพราะกระทำความผิดวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของ กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงาน หรือรัฐวิสาหกิจดังกล่าว และให้หมายความรวมถึงผู้ถูกลงโทษตามคำสั่งของ หัวหน้าคณะปฏิวัติหรือหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในลักษณะทำนองเดียวกับโทษทางวินัย

^๕ มาตรา ๙๗ เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใดในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน หรือประพฤติดนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใด และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ เห็นว่าถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า ในการสอบสวนนี้ จะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้กล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุข้อพยานก็ได้ และต้องให้ออกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย เมื่อได้มีการสอบสวนแล้ว และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ พิจารณาเห็นว่าสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ดำเนินการตามมาตรา ๘๖ ทวิ ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๘๖ วรรคสามและวรรคห้า มาตรา ๘๖ ทวิ วรรคสองและวรรคสาม มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงหรือ อ.ก.พ. จังหวัด มีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการ ก็ให้นายกรัฐมนตรีหรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ แล้วแต่กรณี สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้

^๖ มาตรา ๙๘ เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้มีการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แล้ว การสอบสวนไม่ได้ความว่ากระทำความผิดที่จะถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก แต่มีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้น ซึ่งจะให้รับราชการต่อไปอาจจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้ ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ทั้งนี้ โดยนัยมาตรา ๔^๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับเรื่องการสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการตามมาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘ นี้ ก.พ.ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๒๖ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๒๖ แล้วมีมติว่า “การสั่งให้ออกจากราชการตามกรณีนี้ไม่ใช่การลงโทษ จึงไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับล้างมลทิน” ฉะนั้น คณะเทศมนตรีจึงไม่อาจเป็น”ผู้ถูกลงโทษทางวินัย”ได้ ดังนี้ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการล้างมลทินตามมาตรา ๕^๘ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ

๒. สำหรับปัญหาประการที่สองนั้น เนื่องจากการสั่งให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓^๙ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ไม่ใช่เป็นการลงโทษทางวินัย แต่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการควบคุมการปฏิบัติงานของคณะเทศมนตรีตามระเบียบและกฎหมาย ฉะนั้น การสั่งให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓^{๑๐} จึงไม่ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ เมื่อไม่ได้รับล้างมลทินแล้วก็ไม่มีปัญหาที่จังหวัดจะต้องพิจารณาแต่งตั้งให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีอีกต่อไป

๓. สำหรับปัญหาประการที่สามนั้น เห็นว่า นายบุญทัน พุกพ่วง ไม่ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ทั้งนี้ ตามหลักกฎหมายและเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๑ และข้อ ๒

เนื่องจากปัญหาทั้ง ๓ ประการดังกล่าวข้างต้นเป็นปัญหาข้อกฎหมาย กรมการปกครองจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวและได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. สำหรับปัญหาประการแรกนั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการส่วนท้องถิ่น คำว่า “ผู้

^๗ มาตรา ๔ อันกฎหมายนั้น ท่านว่าต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ

เมื่อใดไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ท่านให้วินิจฉัยคดีนั้นตามคลองจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น

ถ้าและไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ท่านให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วยซ้ำ ท่านให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป

^๘ มาตรา ๕ ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ถูกลงโทษทางวินัยในกรณีซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ และได้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รวมทั้งบรรดาผู้กระทำผิดวินัยที่ได้รับนิรโทษกรรมก่อนหรือในวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ แล้ว ไม่ว่าจะได้มีการสอบสวนทางวินัยแล้วหรือไม่ก็ตาม โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยหรือมิได้กระทำผิดทางวินัย แล้วแต่กรณี

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

ถูกลงโทษทางวินัย” ตามบทนิยามในมาตรา ๓^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งถูกลงโทษเพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ฯลฯ หรือคำสั่งของหน่วยงานดังกล่าว

แม้จะถือว่าคณะเทศมนตรีซึ่งรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาลเป็น “ผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล” ก็ตาม แต่คณะเทศมนตรีเป็นผู้ได้รับแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล กฎหมายว่าด้วยเทศบาลฯ จึงมิได้บัญญัติเกี่ยวกับวินัย การรักษาวินัยและการลงโทษทางวินัยของคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีไว้ดังเช่นกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายต่างๆ นอกจากนั้น การที่มาตรา ๗๓^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้บัญญัติว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจสั่งให้คณะเทศมนตรีออกจากตำแหน่งก็ได้ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอความเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะเทศมนตรีปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสมหรือส่วสดีภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาลหรือแก่ราชการ ก็มีใช้เป็นเรื่องการลงโทษทางวินัย แต่เป็นมาตรการควบคุมเทศบาลอย่างหนึ่ง เพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะใช้ดุลพินิจสั่งให้คณะเทศมนตรีดังกล่าวออกจากตำแหน่งก็ได้หรือไม่สั่งให้ออกก็ได้เนื่องจากมาตรา ๗๓ ใช้คำว่า “อาจสั่ง.....ก็ได้” ดังนี้ จึงมิใช่เป็นเรื่องการลงโทษทางวินัย ถ้าหากว่าเป็นการลงโทษทางวินัยดังเช่นที่เป็นอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายต่างๆ แล้ว เมื่อผลการสอบสวนได้ความว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยจริง กฎหมายบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษ ฉะนั้น จึงไม่มีกรณีที่คณะเทศมนตรีถูกลงโทษเพราะกระทำผิดทางวินัยตามกฎหมายระเบียบ ฯลฯ หรือคำสั่งของเทศบาล เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยเทศบาลมิได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะ

อนึ่ง พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๕^{๑๓} ได้บัญญัติให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับแก่ “พนักงานเทศบาล” โดยอนุโลม แต่คณะเทศมนตรีมิใช่พนักงานเทศบาลตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาลและตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเพราะเทศมนตรีได้รับค่าป่วยการซึ่งมิใช่เงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือนที่ตั้งจากเทศบาล ฉะนั้น คณะเทศมนตรีจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัย การรักษาวินัยและการลงโทษทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนดังเช่นพนักงานเทศบาล

^{๑๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔

^{๑๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

^{๑๓} มาตรา ๕ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับแก่พนักงานเทศบาลโดยอนุโลม โดยให้ ก.ท. กำหนดตำแหน่งการให้ได้รับเงินเดือน และการแต่งตั้งของพนักงานครูเทศบาลให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู ทั้งนี้ เว้นแต่ในพระราชกฤษฎีกานี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ดังนั้น คำว่า “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” ตามบทนิยามในมาตรา ๓^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ จึงมีได้หมายความว่าถึงคณะเทศมนตรีด้วย

๒. สำหรับปัญหาประการที่สองนั้น เนื่องจากได้วินิจฉัยไว้แล้วในปัญหาประการแรกว่า การสั่งให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓^{๑๕} แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ มิใช่เป็นการลงโทษทางวินัย และคำว่า “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” ในบทนิยามในมาตรา ๓^{๑๖} แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ มิได้หมายความว่าถึงคณะเทศมนตรี ฉะนั้น นายกเทศมนตรีซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓^{๑๗} แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ จึงมิใช่ “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” ที่จะได้รับการล้างมลทินฯ ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกัน เมื่อนายกเทศมนตรีดังกล่าวไม่ได้รับการล้างมลทินแล้วก็ไม่มีปัญหาที่จังหวัดจะพิจารณาแต่งตั้งให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีอีกต่อไป

๓. สำหรับปัญหาประการที่สามนั้น นายบุญทัน พุกพ่วง อดีตนายกเทศมนตรีเมืองชัยนาทซึ่งต้องคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๔ ตามมาตรา ๗๓^{๑๘} แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ย่อมไม่ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกับกรณีนายกเทศมนตรีตามปัญหาประการที่สอง

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๒๖

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔

^{๑๕} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

^{๑๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔

^{๑๗} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

^{๑๘} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑